

DOĞADAN ESİNTİLER

Derleyen
N.Gülğün AKBABA

İLGİNÇ ÖRNEKLERLE BALIKLARDA ÜREME

Bazı derin deniz fener balıklarının erkeği 125 cm boyunda dişi ise, yaklaşık 112 cm boyundadır. Erkek fener balığı, dişisine sıkıca yapışır ve ikisi bir arada büyür. Bu ikili ilişkide erkek fener balığı, sadece sperm üreten bir organ vazifesini görürken, dişi fener balığı kendi kendine döleyen erselik hermafrodit sayılır. Hani balığının yavrusu cinsine göre 2-5 yaşlarında erginliğe erişir. Bu sırada dişi ve yumurta bırakma kabiliyetine sahip olan balığın vücudunda daha sonra sperm üretecek erkeklik organının ilk izleri vardır. Balık 7-10 yaşlarında erkeğe döner. Dişi, erkek olduğu zaman üreme organında yumurta üreten dokuları yine de vardır. Pratik olarak ise tam bir erkektir. Aterina'nın çok ilginç üreme yöntemi vardır. Deniz kabardığı zaman aterinalar kabarmanın en yüksek anında dalgalarla sürüklenirler. Sular çekilmeye başlayınca kadar dişi balıklar, dalgalardan kıyıya atılır, kıvrılıp, bükülerek kuma gömülür ve 5 cm derinliğe yumurtalarını bırakırlar. Her balığın yanında bir iki erkek balık vardır. Erkekler dişi balığa sarılır ve dökülen yumurta-

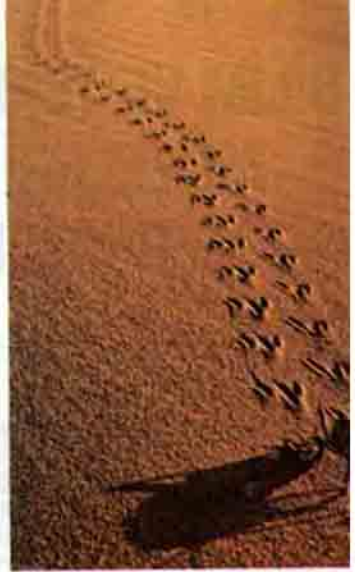
ları döllerler. Yumurtalama işlemi sona erince de kendilerini yeniden suya atarlar. Denizati erkeği yavrularını bir kesede taşır. Her yumurta erkek denizatının kesesi içine bırakılırken, hayvan şiddetli kas spazmları geçirir. Böylece yumurtalar diğerlerine yer açılması için dibine iner. Yavrular yumurtadan çıkıp, keseden ayrılmaya hazır oldukları zaman erkek kesik kesik sarsılarak, eğilip doğrulur. Sonunda bir yavru kesenin ağzından fırlar ve erkek her yavru çıkarışında daha da bitkinleşir. Yüzey levreğinin erkeği doğuştan cinsel bakımdan olgundur; dişi de kısa bir süre sonra olgunlaşır ve çiftleşme olur. Yavruların çiftleşmesi diyebileceğimiz bu olay, özellikle yüksek hayvanlarda eş olmayan bir durumdur.

ÇEKİRGENİN İMZASI

Sölömlü hayvanlardan eklem-bacaklılar dalının böcekler sınıfına giren çekirgeler, karada yaşayan ve sıcak seven hayvanlardır. Etçil ya da otçul olabilen bu hayvanlar, yanı-başkalaşma gösterirler. Resimde bir çöl çekirgesinin rüzgârın yığmış olduğu bir kum tepesi üzerinde, kendisine ait olan imzasını ayak izleri ile atışını görüyorsunuz. Nasıl ki, insanın ayak izini nerde görürsek tanıyabiliriz; bu hayvanın ayak izi de onun karakteristik bir imzası niteliğini taşıyor.

GECELERİ GEZEN GEKO

Geko, dünyanın sıcak iklimli bölgelerinde yaşayan bir çeşit kertenkeledir. En önemli özelliği dümdüz zeminlerde yürümesidir. Ayak parmaklarındaki emme özelliği sayesinde cam üzerine bile tırmanabilir. Her parmağında gizli bir tırnağı vardır. Üzeri pürüzlü yerlere geldiği zaman kedi gibi, bu tırnaklarını çıkarır ve yürüyüşüne devam eder. Daha çok geceleri dolaşan bu hayvanın başlıca besini böceklerdir. Gekoların bir çok çeşidi kalın bir ses çıkarır; hayvan, adını da bu kalın sesine borçludur.

DEV KALAMAR

Derin deniz kalamarları, omurgasızlar arasında yaşayan en büyük hayvanlardır. Boyları 6 metre ve tentaküllerinin uzunluğu 10 metreden daha fazla olabilir. Bu hayvanlar, ilk defa balinaların vücudu üzerinde görülen vantuz izlerinden ve balinaların midelerinden çıkartılan çene parçalarından tanınmışlardır. Bu dev kalamarları avlamak için, denizin çok derinliklerine inmek gerekir.

ÜÇ GÖZLÜ HAYVAN

Rhynchocephalia ordosunun tek temsilcisi *Sphenodon punctatum*'dur. Bu hayvanın bir zamanlar Yeni Zelanda'da çok olduğu kalıntılardan anlaşılmaktadır; bugün ise, Yeni Zelanda civarında birkaç adada bulunur. Hayvan ilkel bir kertenkeleye andırır. En önemli özelliği ise başın ortasında üçüncü göze benzeyen bir yapının bulunmasıdır. Pineal göz adı verilen bu organ, ışığa karşı duyarlı olup, diğer omurgalılarda dumura uğramıştır.

ÇİRKİN PRENS

Omurgalı hayvanlardan olan karakurbağasıgillerin bütün dünya ya yayılmış birçok türü vardır. Dişleri olmayan bu hayvan nehirleri sevimsiz prensidir.

